

Overheidsuitgaven minder dan gepland

In deze raming is verondersteld dat de overheidsuitgaven in 2019 2,5 mld euro en in 2020 1 mld euro lager zijn dan begroot. Deze zogenoemde onderuitputting heeft een neerwaarts effect gehad op de economische groeiraming (zie kader 1). Doorgaans gaat het CPB ervan uit dat de Rijksbegroting wordt gerealiseerd. In deze raming wordt wel een expliciete inschatting van de onderuitputting gemaakt, vanwege de uitzonderlijk grote onderuitputting in 2018, een krappe arbeidsmarkt, additionele intensiveringen in 2019 en 2020 en aanwijzingen dat ook in 2019 en mindere mate in 2020 de uitgaven lager zullen zijn dan gepland.

De onderuitputting onder het kader Rijksbegroting in 2019 wordt gedreven door dezelfde factoren als in 2018. Met 1,4% van de begrotingsuitgaven was de onderuitputting in 2018 aanzienlijk hoger dan in de jaren 2010-2017, toen de onderuitputting gemiddeld 0,5% was. De hogere onderuitputting in 2018 komt vooral door defensie en infrastructuur, waar budgetten niet tot besteding komen door vertragingen bij de materiële investeringen en de krappe arbeidsmarkt. In de Miljoenennota 2019 is een deel van deze bestedingen doorgeschoven naar 2020 en 2021. Ook in 2019 en in mindere mate in 2020 voorziet het Regeerakkoord extra uitgaven voor defensie en het infrastructuurfonds, terwijl de arbeidsmarkt krap blijft. Daarom veronderstelt het CPB ook voor beide jaren ex-ante onderuitputting (zie figuur).

De lagere uitgaven hebben een dempend effect op de economische groei. De uitgaven van de overheid werken een-op-een door in het bbp als deze worden gebruikt voor consumptieve bestedingen of investeringen. Cumulatief wordt er in de jaren 2018-2020 door de onderuitputting ongeveer 10 mld euro minder uitgegeven dan gepland. Dit is ongeveer 1,3% van het gemiddelde bbp in deze jaren. Besloten kan worden het geld van niet-gerealiseerde plannen in latere jaren uit te geven, indien het uitgavenplafond dit toelaat. In dat geval is de groei van de overheidsuitgaven en het bbp in jaren van onderuitputting lager en hoger in latere jaren. Dit werkt door in de overheidsconsumptie en investeringen. De daadwerkelijke ontwikkeling van deze grootheden zal hierdoor afwijken van de trend die kan worden afgeleid uit de gebudgetteerde cijfers.

